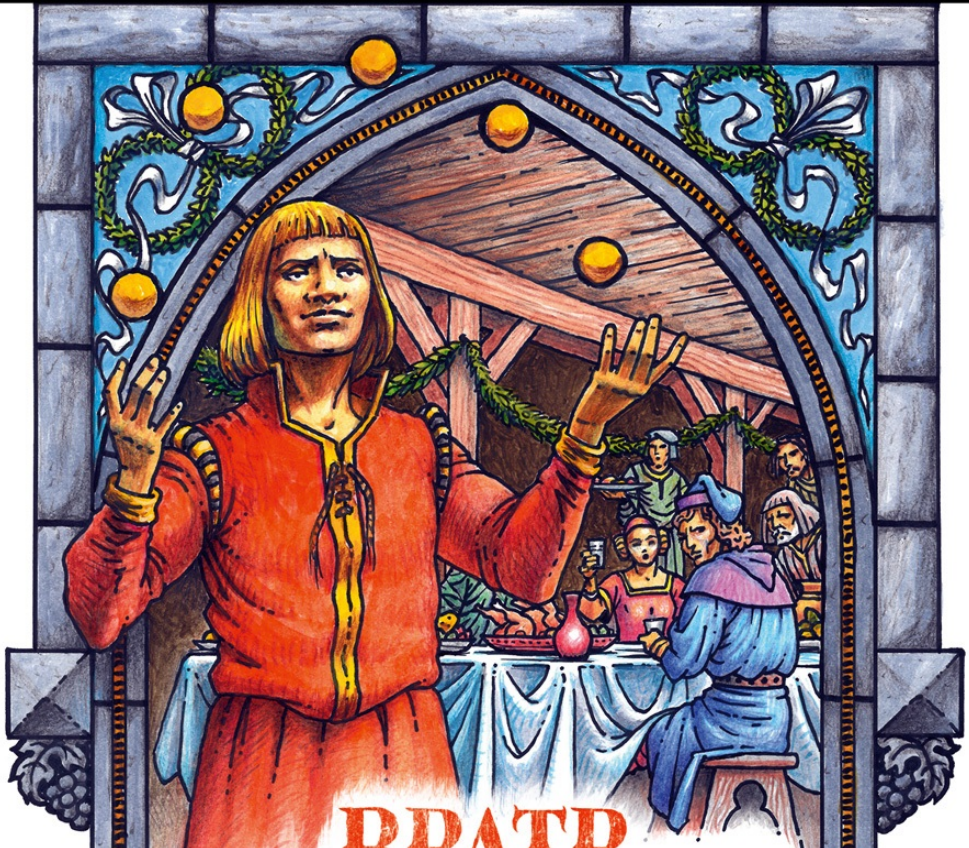

BRATR CADFAEL

Ellis Peters

Právo azylu

Legendární historická detektivka

Právo azylu

KNIHY ELLIS PETERS
V NAKLADATELSTVÍ MYSTERY PRESS

Bratr Cadfael

Zázrak svaté Winifredy
Jeden mrtvý navíc
Mnišská kápě
Svatopetrský jarmark
Malomocný u svatého Jiljí
Panna v ledu
Právo azylu
Splátka růží
Poustevník z Eytonského lesa
Zpověď bratra Haluina
Kacířův učeň
Hrnčířovo pole
Příchod Dánů
Svatý zloděj
Pokání bratra Cadfaela
Neobyčejný benediktin

Připravujeme

Ďáblův novic
Výkupné za mrtvého

BRATR CADFAEL

ELLIS PETERS

Právo azylu

PŘELOŽILA
STANISLAVA
POŠUSTOVÁ-MENŠÍKOVÁ

MYSTERY PRESS

2026

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Ellis Peters, 1983
Translation © Stanislava Pošustová-Menšíková, 1997
Cover Illustration © Lubomír Kupčík, 2026
Cover Art © Lukáš Tuma, 2026
Czech Edition © Mystery Press, Praha 2026

ISBN 978-80-7707-111-6 (pdf)

I

Od páteční půlnoci do sobotního rána

Začalo to tak, jak začínají největší bouře: jako pouhé chvění ve vzduchu, nitečka zvuku tak dalekého a slabého, a přece tak hrozivého, že ucho, které bylo dost ostré na to, aby jej postřehlo, se okamžitě nastražilo, uzavřelo se ostatním zvukům a zaposlouchalo se, aby zjistilo, jakou že to v něm zaslechlo hrozbu. Bratr Cadfael měl sluch jako zajíc, vždy pohotový a ostře zacílený. Postřehl ten záchvěv a štěkot, v tu chvíli určitě ještě na druhé straně mostu, který se klenul přes Severn od města, a ztuhl v napjatém naslouchání.

Mohl to být celkem nevinný zvuk, a pokud se v něm ozýval vražedný úmysl, snad to byl aspoň hlas přírody, vzdálené houkání lovících sov a dravé poštěkávání lišáka obcházejícího své noční panství. Cadfaelovu uchu se v tom rozhodně ozýval divoký tón lovu. Dokonce i předzpěvák, bratr Anselm, zcela pohroužený

do liturgie, na okamžik zakolísal a ztratil notu, a pak zase usilovně pokračoval v nápěvu, když stroze přiměl mysl ke kázni.

Přece to nemůže být nic, co by znepokojilo půlnoční rituál jitřní mše v tomto vlídném jaru, pouhé čtyři týdny po Velikonocích léta Páně 1140, kdy Shrewsbury a celé okolí žije v bezpečí královského míru, ať už si na jihu zuří jakékoli boje mezi králem a císařovnou, bratrancem a sestřenicí, kteří se sváří o trůn. Zima byla vskutku tuhá, ale bohudík už skončila, o Božím hodu velikonočním vysvitlo slunce a od té doby svítí pořád, a lehké místní přepršky toto požehnání potvrzují. Jen na západě ve Walesu byly silné jarní deště a zvedly hladinu řek. Jaro bylo slibné, město se těšilo ze spravedlivé správy podmračeného, ale nestranného šerifa, a udatně je hájil rozumný starosta a jeho radní. V době občanské války mělo Shrewsbury a celý kraj dobré důvody děkovat králi Štěpánovi za poměrný pořádek. Tady v klášteře se o noční klid při jitřní mši jistě nemusejí obávat. A přesto bratr Anselm na okamžik zakolísal.

V šerém prostoru kněžiště, zčásti odděleni od lodi farním oltářem a osvětleni pouze věčným světlem a svícemi na vysokém oltáři, se bratři podobali tesaným sochám. V tomto příšeří nebyli staří ani mladí, sliční ani nesliční, vypadali jako pouhé stíny, jeden jako druhý. Vysoká klenba, hutný kámen sloupů a zdí se ujímaly hlasu bratra Anselma a vysoko ve vzduchu jej měnily v nehmotné kouzlo. Tam, kam nedosáhlo světlo svící a kde končily stíny, byla tma, noc uvnitř, noc venku. Vlídná noc, mírná, klidná a tichá.

Ale ne tak docela tichá. Chvění ve vzduchu se proměnilo v slabý, vytrvalý šum. V šeru pod klenbou křížení, napravo od vchodu do kněžiště, se ve svém křesle pohnul opat Radulfus.

Nalevo zašustila kutna převora Roberta. Znělo to spíš nelibě a káravě než úzkostně. Řada mnichů se zachvěla nepatrnou vlnkou neklidu a zase se utišila.

Zvuk se však blížil. Ještě dřív, než zesílil natolik, aby si vynutil pozornost, nebylo pochyb, že v něm zní hněv, hrozba a nebezpečné vzrušení. Měl všechny znaky štvanice. Znělo to, jako by pronásledování dospělo do chvíle, kdy náhončí uštvali zvíře až do vyčerpání a lovci se stahují, aby je dobili. I na tuto vzdálenost bylo jasné, že je ohrožen život nějakého tvora.

Nyní se zvuk blížil velice rychle a bylo těžké jej nebrat na vědomí, přestože předzpěvák statečně dál vedl své stádečko v bohoslužbě, zvyšoval hlas a zrychloval tempo, aby hrozbu přehlušil. Mladší bratři a novici se neklidně vrtěli, dokonce si i šeptali, napůl vzrušeně, napůl vylekaně. Z mumlání se stalo divoké, tlumené hučení, jako by se obří včelí roj hnal za vetřelcem. I opat a převor se předklonili, připraveni vstát z křesla, a v přítmí si vyměňovali tázavé pohledy.

Bratr Anselm s úpornou zbožností zapěl první takty chval. Dál se nedostal. V západní části kostela se náhle rozlétla nezaháknutá polovina velkých dveří a udeřila o stěnu, a lodí se náhle hnalo a udýchaně klopýtalo cosi neviditelného, potácelo se, hledalo směr a chránilo se před nárazem na stěny a sloupy, a lapalo po dechu, jako by již bylo uštváno k smrti.

Všichni do jednoho byli na nohou. Mladší křičeli úlekem a údivem, pošťuchovali se a váhali, co dělat. Opata Radulfa v jeho říši žádné váhání nezatěžovalo. Rázně a rychle uchopil svíci z nejbližšího svícnu a vykročil okolo farního oltáře dlouhými kroky nebo spíš skoky, až za ním roucho vlálo. Za ním šel převor Robert, víc dbající na svou důstojnost, a proto pomalejší

v cestě tam, kde ho bylo třeba, a za Robertem se rozčileně strkali všichni bratři. Než došli k lodi, zaburácel jim vstříc mohutný, jásavý, vítězoslavný řev a dupot a strkání desítek rozdivočelých těl, jak lovci vtrhli západními dveřmi za svou obětí.

Bratr Cadfael, kdysi zcela zvyklý na noční poplachy na souši i na moři, se vysunul ze své lavice, jakmile se opat pohnul, ale udělal si čas na to, aby se zmocnil dvouramenného svícnu a posvítil si na cestu. Převor Robert proplouval napravo kolem farního oltáře a zabral tak jednu cestu, příliš vznešený na to, aby spěchem narušil svou stříbřitou krásu. Cadfael tedy zahnul doleva a vynořil se v lodi jako první, třímaje svícen nejen coby zdroj světla, ale i jako zbraň.

Smečka už proudila dovnitř, a byla to snad celá čtvrtina města, ne zrovna ta nejlepší, ačkoli snad ani nejhorší: slušní řemeslníci, kupci a obchodníci se strkali s vagabundy vždy připravenými vrhnout se do rvačky, a všichni byli bez sebe buď opilostí, anebo vzrušením, anebo obojím dohromady, a volali po krvi. A krev tu byla, kluzká na dlaždicích chrámu. Na třech stupních k farnímu oltáři ležel natažený nějaký nebožák, přikrčený pod přívalem dupajících, bijících nepřátel, kteří útočili pěstmi i botami, naštěstí v takovém zmatku, že jen málo ran zasáhlo cíl. Cadfael viděl ze štvance jen hubenou paži a pěst sotva větší, než má dítě, jak se noří z vřavy a zoufale, ve smrtelné hrůze svírá lem oltářní roušky.

Opat Radulfus v celé své hubené šlachovité výšce a se svou vyzáblou rozpálenou autoritativní tváří obeplul oltář s čadící svíčkou v ruce, jako bičem šlehl suknicí své kutny přes skloněné zdivočelé tváře prvních útočníků a dlouhou kostnatou nohou překročil nebohé stvoření svírající třásně roušky.

„Zpátky, lůzo! Opusťte toto svaté místo a styďte se, neznabozi. Ustupte, než navěky zatratím vaše duše!“

Nemusel zvedat hlas, stačilo, že jej vytasil jako nůž, který projel změtí hlasů jako bochníkem sýra. Ucouvli, jako by jeho blízkost pálila, ale nijak daleko, jen mimo dosah žáru. Poskakovali, přešlapovali a pokřikovali, rozhořčení a pohoršení, ale přece jen si netroufali pokoušet nebesa. Ustoupili od toho ubohého uzlíčku muže, který tu ležel tváří na oltářních schodech, umazaný, pomačkaný a zkrvavený, ne o moc větší než patnáctiletý chlapec. V krátkém zaraženém tichu, než vykřičeli svou obžalobu proti němu, slyšela každá přítomná duše, jak jeho dech zápasí, namáhá se a chrčí v hrudním koši, bojuje o holý život a hrozí rozervat hubenou postavičku. Vlasy jako len, pošpiněné prachem a krví, se lepily k třásním oltářní roušky, kterou tak zběsile mačkal v dlani. Vychrtlé paže a nohy se tiskly ke kameni, jako by na tom doteku závisel jeho život. Pokud byl schopen promluvit nebo zvednout hlavu, měl tolik rozumu, aby se o to nepokoušel.

„Jak se opovažujete takto urazit dům Boží?“ tázal se s doutnajícím hněvem opat. Neunikl mu záblesk světla na oceli v ruce jednoho přičaplého chlapíka, který se plížil kolem, aby se nenápadně dostal k oběti. „Schovej ten nůž a nekoleduj si o věčné zatracení!“

Lovci zase popadli dech a s ním i svůj vztek. Nejméně deset jich vyštěklo, jeden přes druhého ospravedlňovali sebe a obviňovali štvance, takže nebylo slyšet kloudného slova. Radulfus odmítavě máchl paží a hlahol se ztlumil v mručení. Cadfael si všiml, že ten s nožem pouze ukryl zbraň z dohledu, a tak se postavil mezi něj a oběť a rázně přistrčil svícen k jeho hustému plnovousu.

„Ať mluví jeden, máte-li něco, co stojí za řeč," nařídil opat. „Ostatní mlčte. Zdá se, mladý muži, že se tlačíte dopředu…"

Mladík, jenž udělal krok před své příznivce, kteří zřejmě jeho přednostní právo uznávali, stál v čele, zardělý a důležitý. Člověk by od něho nečekal, že se bude o půlnoci účastnit štvanice na druhé. Byl vysoký, urostlý a choval se sebejistě, byl si trochu příliš vědom, že je hezký, a byl velmi elegantní ve slavnostní parádě, přestože jeho sváteční kabátec byl teď trochu pomuchlaný a pocuchaný vřavou pronásledování. Tvář měl rudou a ochablou následkem spousty vypitého vína. Bez takto navozené kuráže by se asi opatovi nepostavil se svojí troufalostí.

„Můj pane, budu mluvit za všechny. Mám na to právo. Nechceme být neuctiví k opatství ani k Vaší Milosti, ale žádáme toho muže pro vraždu a loupež spáchanou dnes v noci. Vznáším žalobu! Všichni přítomní mi to potvrdí. Skolil mého otce a vyloupil jeho pokladnici, a my jsme si pro něho přišli. Když Vaše Milost dovolí, zbavíme vás ho."

A to by také bez nejmenších pochyb udělali. Radulfus zůstal stát na místě a bratři se natěsnali co nejblíž, takže vytvořili hradbu.

„Čekal jsem, že se za ten vpád omluvíte," řekl opat ostře. „Bez ohledu na to, co tento člověk udělal nebo neudělal, on to nebyl, kdo tu v kostele přímo na schodech oltáře prolil krev a tasil zbraň. Jinde se možná dopustil násilí, zde však nikoli, pouze jím trpí. Zločin svatokrádeže lpí na vás, na vás všech, kdo rušíte náš pokoj. Raději uvažujte o zdraví vlastních duší. A máte-li proti této osobě zákonnou stížnost, kde máte zákon? Nevidím mezi vámi ani seržanta, ani starostu, který by mohl promluvit za město. Vidím lůzu, stejně provinilou proti záko-

nu jako kterýkoli lupič a vrah. Pryč odtud, a modlete se, aby vám ten přečin byl odpuštěn! Jestliže máte žalobu, předneste ji představiteli zákona."

Někteří už kradmo couvali. Vystřízlivěli a viděli teď svůj vpád jinak, a šlo jim jen o to, aby se odkradli domů do postele. Ale pobudové vždy pohotoví k nepleše stáli neústupně se zamračenými poťouchlými obličeji a nemínili odejít nikam daleko, a ti slušnější sice ztlumili svůj hlučný zápal, ale rozhořčení je neopustilo. Cadfael většinu znal. A možná i Radulfus, přestože nebyl rodák ze Shrewsbury, se v nich vyznal líp, než se domnívali. Stál na místě s hrozivě staženým obočím a nedovoloval jim jednat.

„Pane opate," odvážil se onen nastrojený mladík, „když nám dovolíte, abychom ho odtud odvedli, předáme ho zákonu."

Nebo spíš nejbližšímu stromu, pomyslel si Cadfael. A mezi klášterem a řekou byla stromů spousta. Uštípl knoty svícím, aby se víc rozhořely. Ten s plnovousem pořád přešlapoval ve stínu.

„To nemohu," řekl opat stručně. „I kdyby tu byl představitel zákona, žádná moc nemůže odvést tohoto muže ze svatyně, kam se uchýlil. Měli byste ten zákon znát stejně dobře jako já, a také to, jaké nebezpečí hrozí duši i tělu každého, kdo svatyni zneuctí. Jděte, odneste poskvrnu svého násilí z tohoto svatého místa. Máme zde povinnosti, které vaše nenávistná přítomnost špiní. Jděte! Ven!"

„Ale pane opate," zablekotal mladý muž a pohodil kučeravou hlavou, ale ani o krok se nepřiblížil, „nevyslechl jste nás, jaký zločin…"

„Vyslechnu vás," štěkl Radulfus, „za denního světla, až přijdete se šerifem nebo seržantem v klidu probrat tuto záležitost řádně

a způsobně. Varuji vás však, že tento muž požádal o azyl, a podle zvyku má na něj právo, a nikdo, ani vy, ani kdokoli jiný ho odtud násilím neodvede, dokud neuplyne čas, který je mu vymezen."

„A já varuji vás, pane," rozohnil se mládenec a celý zrudl, „že odváží-li se udělat jediný krok ven, budeme na něho čekat, a co se stane mimo území pana opata, nebude věcí vaší ani církve." Ano, nesporně je podnapilý, jinak by nikdy nezašel tak daleko, on, obyčejný mladý měšťánek, i když, pravda, bohatý. I po všem vypitém víně zbledl nad vlastní troufalostí a odšoural se o pár kroků zpátky.

„Ani věcí Boží?" řekl opat chladně. „Odejděte v míru, než vás srazí Jeho blesk."

Odtáhli jako stíny navracející se zpátky do tmy, otevřenými západními dveřmi ven do noci, avšak s obličeji stále otočenými k ubohému ležícímu uzlíčku, který svíral oltářní roušku. Šílenství davu se neutišuje snadno, a i kdyby to pohoršení nebylo zcela oprávněné, pro něj bylo skutečné až dost. Vražda a loupež byly hrdelní zločiny. Ne, všichni neodejdou. Postaví stráž k farním dveřím a k bráně, a budou mít připraven provaz.

„Bratře převore a bratře předzpěváku," řekl Radulfus a přeletěl pohledem své otřesené stádečko, „zahájíte opět chvály? Ať obřad pokračuje a bratři se vrátí na lože podle řádu. Lidské záležitosti si žádají naší pozornosti, avšak Boží záležitosti se jim podřizovat nesmějí." Shlédl na nehybného uprchlíka, tak napjatě strnulého, že si zjevně musel uvědomovat vše, co se nad ním děje, a opět vzhlédl a zachytil ustaraný a zamyšlený pohled bratra Cadfaela. „Myslím, že my dva stačíme na to, abychom přijali vyznání, které bude chtít učinit tento náš host, a posta-

rali se o jeho potřeby. Už jsou pryč," řekl opat nevzrušeně postavě ležící mu u nohou. „Můžeš vstát."

Hubené tělo se ztěžka pohnulo a jednou rukou stále pevně svíralo třásně oltářní roušky. Muž se kroutil, jako by ho každý sebemenší pohyb bolel, a jistě tomu tak bylo, zdálo se však, že aspoň nemá nic zlomeného, protože volnou ruku použil, aby se na schodech zvedl na kolena. Pak zdvihl ke světlu vyhublou pohmožděnou tvář se šmouhami krve, potu a hlenu tekoucího mu z nosu. Jako by se jim před očima scvrkával věkem i velikostí. Mohli by mít před očima nějakého nešťastného uličníka z předklášteří, na nějž se pro nějaký nepatrný prohřešek vrhl tucet nezvedených vrstevníků a nechal ho brečet v příkopu, nebýt ovšem zoufalého strachu, který z něj vyzařoval, a vzpomínky na smečku v jeho patách, kterou v poslední chvíli odehnali.

Na to, aby mu někdo připisoval vraždu a loupež, byl hodně malý. Vestoje mohl být možná stejně velký jako Cadfael, který nedosahoval ani prostřední výšky, ale na šířku by se do Cadfaela vešli tři takoví. Kabátec a nohavice měl otrhané a ošoupané, a vedle prachu a skvrn z dlouhého užívání měly několik čerstvých trhlin od chňapajících rukou a šlapajících nohou, původně však byly zbarvené křiklavě červeně a modře. Ramena měl obstojně široká a při lepší výživě z něj mohl být docela urostlý chlapík, ale jak se ztuhle pohnul a vzhlédl k nim, vypadal samá ruka a noha, s přerostlými lokty a koleny, a bylo na něm pramálo masa, které by je zakrylo. Cadfael hádal, že je mu tak sedmnáct osmnáct. Oči, které se k nim zvedaly v zoufalé prosbě, byly zapadlé a vyhýbavé, jedno bylo přivřené a otékalo, ale ve světle svící planuly tmavou a jasnou modří jako květy barvínku.

„Synu," řekl Radulfus s chladným odstupem, protože vrazi se najdou v každém věku a každé podobě, „slyšel jsi, z čeho tě obviňují ti, kdo usilují o tvůj život. Svěřil ses zde tělem i duší do náruče církve a já a všichni zde jsme povinni tě opatrovat a poskytovat ti útěchu. Na to se můžeš spolehnout. V tomto okamžiku ti nabízím jen jedinou cestu k milosti a pokládám jen jedinou otázku. Ať odpovíš jakkoli, jsi tu v bezpečí, dokud trvá právo azylu. To slibuji."

Nebožák se krčil na kolenou a pozoroval opatovu tvář, jako by ho počítal ke svým nepřátelům, a neřekl ani slovo.

„Jak se postavíš k tomuto obvinění?" zeptal se Radulfus. „Dopustil ses dnes vraždy a loupeže?"

Znetvořené rty se bolestně pootevřely a vydaly ze sebe tenký ostražitý hlásek podobný hlasu vylekaného dítěte. „Ne, otče opate, přísahám!"

„Vstaň," řekl opat. Nedůvěřoval ani nesoudil. „Přistup a polož ruku na schránu na oltáři. Víš, co v ní je? Zde uvnitř jsou kosti blahoslaveného svatého Eleria, přítele a vůdce svaté Winifredy. Rozmysli se a opět mi odpověz při těchto svatých ostatcích, jako že tě Bůh slyší: jsi vinen tím, z čeho tě obvinili?"

Bez váhání a s veškerou zatvrzelou a zoufalou vášní, jaké bylo to drobné tělo schopné, hlásek pronikavě vykřikl: „Jako že mě Bůh vidí, nejsem! Nikomu jsem neukřivdil."

Radulfus chvíli přemýšlel. Ticho tížilo a zneklidňovalo. Přesně tak by odpověděl muž, který se nemusí bát, že ho nebesa slyší. Stejně by ovšem odpověděl i bezbožný tulák, aby si zachránil kůži, bez víry v nebe a beze strachu z čehokoli kromě hrůz tohoto světa. Těžké rozhodování. Opat se zdržel soudu.

„Dobrá, pronesl jsi vážné slovo, a ať je to pravda, nebo ne, máš ochranu tohoto domu podle zákona a čas, abys myslel na svou duši, jestliže je třeba.“ Podíval se na Cadfaela, a oba, hledíce si do očí, zauvažovali nad tím, co je třeba udělat nejdříve. „Asi by měl raději zůstat přímo v kostele, dokud nepromluvíme s představiteli zákona a nedohodneme se na podmínkách.“

„To si také myslím,“ řekl Cadfael.

„Měl by zůstat sám?“ Oba měli na mysli před chvílí vypuzenou smečku, která pořád hladověla a dychtila něco provést, a určitě neodešla daleko.

Bratři se vzdálili do dormitáře pod vedením převora Roberta, dnes obzvlášť vzpřímeného a plného nelibosti. Kněžiště ztichlo a potemnělo. Jiná otázka byla, jestli budou bratři, zejména ti mladší a neklidnější, spát. V chřípí jim zůstal pach nebezpečného světa venku a tetelivé vzrušení je svědilo na kůži jako kopřivka.

„Budu s ním mít chvíli práci,“ řekl Cadfael a měřil si krvavé šmouhy na čele a na tváři i to, jak bolavě přihrbeně ten člověk stál. Mladé, ohebné tělo zvyklé chodit lehce a půvabně. „Dovolíte-li, otče, zůstanu tu s ním a postarám se o něho. Bude-li třeba, pošlu pro pomoc.“

„Dobrá, bratře. Můžeš si vzít vše, co budeš potřebovat.“ Počasí bylo sice vlídné, ale noční hodiny budou v tomto posvěceném, avšak kamenném příbytku chladné. „Potřebuješ pomocníka, který by ti přinesl věci? Náš host by neměl zůstat bez společníka.“

„Smím-li si půjčit bratra Oswina, ten ví, kde najde všechno, čeho bude třeba,“ řekl Cadfael.

„Pošlu ti ho. A kdyby si ten člověk přál vylíčit svůj příběh, pečlivě ho vyslechni. Zítra tu jistě budeme mít jeho žalobce,

náležitě připraveného a v doprovodu šerifova pomocníka, a obě strany budou muset vydat počet."

Cadfael rozuměl. Malá nesrovnalost mezi tím, co obviněný mladík řekne o půlnoci a co ráno, může opravdu mnoho napovědět. Do rána však možná ochladnou i výmluvní žalobci a přijdou s trochu pozměněnou historkou. Cadfael, který znal většinu obyvatel města, si totiž vzpomněl, proč byli tak pozdě vzhůru ve svých nejlepších šatech a tak opilí. Ten mladý kohoutek ve svátečním měl podle všeho, co se sluší, ležet v posteli s nevěstou, a ne pronásledovat tohoto chudáka přes most a vykřikovat něco o vraždě a loupeži. Jestliže se opatřilo tolik vína, nemohlo rozvázat tkanice váčku Aurifaberovy domácnosti nic menšího než svatba dědice.

„Přenechávám ti tedy stráž," řekl Radulfus a odebral se vyvolat bratra Oswina z jeho cely a poslat ho dolů, aby se připojil k bdícím. Mladík přiběhl tak radostně, že bylo zřejmé, že právě na takovou výzvu čekal. Kdo jiný než učeň bratra Cadfaela by měl být připuštěn k nočnímu ošetřování? Oswin se přihnal s vykulenýma očima a dychtivou zvědavostí, vzrušený jako záškolák, že může chodit o půlnoci po světě a pohybovat se na okraji senzačního zločinu. Skláněl se nad roztřeseným cizincem, zmítán mezi okouzleným zděšením, že se zblízka dívá na vraha, a udiveným soucitem, že namísto netvora vidí takové lidské ubožátko.

Cadfael mu nedopřál čas na divení. „Potřebuji vodu, čisté plátno, chrpovou mast a dobrou mírku vína. A pospěš si! Radši si v dílně rozsviť lampu, možná toho budeme potřebovat víc."

Bratr Oswin vzal z držáku svíci a odběhl v takovém víru přičinlivého nadšení, že to byl zázrak, že mu ve dveřích nezhasla.

Noc však byla klidná, plamen se vzpamatoval a čadivě se nesl přes velké nádvoří směrem k zahradám.

„Zapal ohřívadlo!“ křikl za ním Cadfael, když slyšel, jak jeho nebohému svěřenci začínají jektat zuby. Setkání se smrtí často způsobí, že člověk splaskne jako propíchnutý měchýř, a tenhle štvanec měl na sobě málo masa a v sobě síly, aby dokázal čelit šoku. Cadfael ho tak tak stačil obejmout paží, než se složil jako prázdný kabát a sklouzl na kameny.

„Pojď, usadím tě do lavice.“ Nevážil víc než děcko. Prostě ho zvedl a chtěl ho odvléci okolo farního oltáře do poněkud méně zimavých končin kněžiště, ale hubená pěstička, která se celou dobu pevně držela oltářní roušky, se nechtěla pustit. Vychrtlé tělo se mu v náručí zazmítalo.

„Jestli se pustím, zabijí mě…“

„Dokud mám ruce a hlas, tak ti nic neudělají,“ řekl Cadfael. „Náš opat nad tebou podržel ruku. Dnes v noci si už na nic netroufnou. Pusť tu roušku a pojď dovnitř. I tam je dost relikvií, to mi věř, a ještě svatějších.“

Špinavé prsty s černými a okousanými nehty zdráhavě pustily látku a lněná hlava rezignovaně klesla Cadfaelovi na rameno. Cadfael ho odnesl do kněžiště a složil do nejbližší a nejprostornější lavice, jež patřila převoru Robertovi. Nebylo mu to nijak nemilé. Mladý muž se prudce třásl od hlavy až k patě, ale v lavici se s hlubokým vzdechem uvolnil a znehybněl.

„Prohnali tě,“ poznamenal Cadfael, když ho ukládal, „ale aspoň na správné místo. Opat Radulfus tě nevydá, to se neboj. Můžeš si vydechnout, máš tu na nějaký čas domov. Vzchop se! A ta smečka taky není tak hrozná, jak si myslíš, až z nich vyprchá pití, vychladnou. Já je znám.“

„Chtěli mě zabít," řekl se zachvěním chlapec.

To se nedalo popřít. Byli by to udělali, kdyby se ho zmocnili mimo tuto enklávu. V chlapcově vysokém hlase se ozýval tón prostého údivu, zděšení, které vůbec nic nechápe. Cadfaelovo ucho to postřehlo. Chlapec byl celý zesláblý úlevou ze strachu a opravdu to znělo, jako by nevěděl, proč mu vlastně vyhrožovali. Stejně se musí cítit liška, když jedná nevinně podle své přirozenosti, a zaslechne za sebou štěkot psů.

Objevil se bratr Oswin obtěžkaný mošnou s lahvicí vína a nádobkou masti, svitkem čistého plátna pod paží a mísou vody. Svíčku zřejmě přilepil na lavici v předsíni, kde kmitalo drobné světélko. Přihrnul se jako velká voda, rozčilený a rozpálený, se světle hnědými kudrnami okolo tonzury vztyčenými do podoby trnitého plůtku. Postavil mísu, rozložil plátno a dychtivě se předklonil, aby podepřel pacienta, zatímco si ho Cadfael pootočil ke světlu.

„Buď vděčný i za maličkosti. Nevidím nic zlomeného. Šlapali po tobě, tloukli tě a určitě jsi samá modřina, ale s tím si poradíme. Opři si hlavu – tak! To je ale ošklivé jelito, co máš na spánku a na tváři. To je jistě po ráně klackem. Teď drž!"

Světlá hlava se mu pokorně svěřila do rukou. Úder dosedl na levou tvář, odřel ji a protrhl kůži po straně hlavy, takže do světlých vlasů natekla krev. Jak ho Cadfael omýval a uhlazoval zcuchané pramínky vlasů, pod kůží to při styku s chladnou vodou škubalo a nános prachu a zasychající krve se smýval. Nebylo to jeho nejčerstvější zranění. Plátno přejíždějící přes čelo, tvář a bradu odkrylo hubenou, čistou mladistvou tvář.

„Jak se jmenuješ, synku?" optal se Cadfael.

„Liliwin," řekl mladík a pořád ho ostražitě sledoval.

„Sas. Pozná se to i podle očí a vlasů. Kde ses narodil? Tady v pohraničí jistě ne."

„Jak to mám vědět?" řekl mladík lhostejně. „V příkopu, a tam mě taky nechali. První, na co si vzpomínám, jsou kejkle, co mě naučili, sotva jsem uměl chodit."

Už neměl sílu se o sebe starat. Snad ani lhát. Lepší bude z něho dostat všechno, co je ochoten říci, hned teď, dokud mu nezbývá než odevzdat se do rukou druhých a vlastní bezmoc ho tíží jako černé zoufalství.

„Tak takhle jsi žil? Od města k městu předváděl kotrmelce na jarmarcích, žongloval a zpíval za večeři? To musí být tvrdý život, víc kopanců než laskavosti, řekl bych. A takhle žiješ odmalička?" Dovedl odhadnout, jakým způsobem školili dětské tělíčko, aby předvádělo kejkle před obecenstvem. Jsou způsoby, jak za trest ublížit, a přitom nepoškodit pohyblivost rostoucích končetin. „A teď jsi sám? Ti, co tě sebrali z příkopu a používali tě podle svého, odešli?"

„Utekl jsem jim, sotva jsem odrostl," řekl tichý, unavený hlas. „Byli to tři potulní komedianti. Kluk, ke kterému přišli zadarmo, byl pro ně dar, a taky ho náležitě využili. Vděčím jim jen za kopance a za rány. Teď vystupuju sám za sebe."

„Stejné řemeslo?"

„Nic jiného neumím, ale ovládám to dobře," řekl Liliwin a pyšně zvedl hlavu. Před štiplavou vodičkou omývající mu poškrábanou tvář neucukl.

„A to tě včera večer přivedlo k Walteru Aurifaberovi, viď?" řekl Cadfael mírně a svlékal přitom rukáv z hubeného šlachovitého předloktí poznamenaného jizvou od nože. „Vystupoval jsi na svatební hostině jeho syna."

Jedno tmavomodré oko k němu úkosem vzhlédlo. „Vy je znáte?“

„Tady ve městě je málo lidí, které bych neznal. Starám se za hradbami o kdekoho, a mezi jinými i o starou paní Aurifaberovou. Ano, tu domácnost znám. Ale pozapomněl jsem, že zlatník ženil syna zrovna včera.“ Protože je znal, byl si jist, že přesto, že si přáli udělat dojem, nezaplatili dost, aby přilákali takové hudebníky, jaké si zve šlechta. Ale chudý potulný žakéř, který ve městě zkouší málo slibné štěstí, toho by možná vzali v úvahu. Tím spíš, pokud jeho představení bylo lepší, než by se zdálo podle zjevu, a pořádná hudba se dala získat za pár šupů. „Takže ses doslechl o oslavě a nechal ses najmout, abys bavil hosty. Co se ale stalo, že ty radovánky skončily tak smutně? Podej mi polštářek, Oswine, a podrž mi svíčku.“

„Slíbili mi za večer tři pence,“ řekl Liliwin a chvěl se rozhořčením stejně jako strachem a zimou, „a pak mě ošidili. Má vina to nebyla! Hrál jsem a zpíval, jak jsem nejlíp uměl, předváděl jsem všechna kouzla… Dům byl plný lidí, tlačili se na mě, a chasníci byli opilí a nemotorní, strkali do mě! Žakéř potřebuje prostor! Já za to nemůžu, že se džbán rozbil. Jeden z těch mladých vyskočil a chňapl po míčcích, kterými jsem žongloval, strčil do mě, až jsem odletěl stranou, džbán spadl ze stolu a rozbil se. Ona říkala, že to byl nejlepší, který měla… ta stará čarodějnice… vřískala na mě, přetáhla mě holí…“

„To ona?“ zeptal se Cadfael jemně a dotkl se ovázané rány na žakéřově spánku.

„Ano! Rozmáchla se jako fúrie a tvrdila, že ta věc stála za víc, než jsem si vydělal, a že za ni musím zaplatit. A když jsem se nedal, hodila mi penci a řekla jim, ať mě vyhodí!“

To je celá ona, pomyslel si smutně Cadfael. Když se jí rozbije něco cenného, je to, jako by jí pustili žilou. Vždyť schraňuje každou grešli, pokud ji znova nevydá na zvrácenou starostlivost o svou duši, díky níž jsou oltáře opatství zaplavovány almužnami a převor Robert je jí pozorným přítelem.

„A vyhodili tě?“ Nebylo to jistě žádné jemné vyvedení, všichni už museli být tou dobou rozpálení a rozjaření. „Kolik bylo? Hodina před půlnocí?“

„Víc. Ještě nikdo neodešel. Vyhodili mě ze dveří a zpátky mě nepustili.“ Měl dlouhou řadu zkušeností s vlastní bezmocí za podobných okolností. Hlas mu sklíčeně klesl. „Ani žonglérské míčky jsem si nesměl posbírat. O všechny jsem přišel.“

„A tak tě vyhodili na mráz. Jak to ale přišlo, že tě pak začali honit?“ Cadfael uhlazoval obvaz okolo hubené paže, která se mu v rukou zazmítala vzteky. „Drž, chlapče, tak je to dobře! Ta rána se musí zacelit. Když se uklidníš, čistě se zahojí. Co jsi dělal pak?“

„Odplížil jsem se,“ řekl Liliwin hořce. „Co jiného jsem mohl udělat? Strážný mě pustil ven vrátky v městské bráně, přešel jsem most a schoval se na téhle straně do křoví. Ráno jsem měl v úmyslu z města odejít a namířit si to k Lichfieldu. Nad cestou u řeky je slušný hájek. Šel jsem tam a našel jsem si pěkné místečko v trávě, kde bych přespal.“ Ovšem s hlodající a bublající křivdou v nitru, pokud je pravda to, co říká. A to, že někdo zakouší nespravedlnost a nezdary už dlouho, srdce taky neuklidní, pomyslel si Cadfael.

„Jak to, že tě tedy za hodinu nebo za víc honila celá ta smečka a obviňovala tě z vraždy a krádeže?“

„Jako že mě Bůh vidí,“ vyhrkl mladíček a celý se roztřásl, „nevím to o nic líp než vy! Už jsem usínal, když jsem za mostem

zaslechl nějaké hulákání. Neměl jsem proč předpokládat, že to má něco společného se mnou, aspoň dokud se nepřivalili do předklášteří, ale z toho kraválu by se vyjevil každý, ať má něco na svědomí, nebo ne. Pak jsem slyšel, že křičí o vraždě a o pomstě a vřískají, že to udělal ten komediant. Dožadovali se mé krve. Udělali rojnici a začali prohledávat křoví, a já se dal na útěk o život, protože by mě určitě byli našli. Celá tlupa se s řevem hnala za mnou. Už už mě chytali za vlasy, když jsem vpadl sem do dveří, ale ať mě Bůh raní slepotou, jestli vím, co jsem podle nich udělal – a ať mě zabije, jestli vám teď lžu!"

Cadfael dovázal obvaz a přetáhl přes něj roztrhaný rukáv. „Podle slov mladého Daniela se zdá, že někdo skolil jeho otce a vybral mu pokladnici. Prašpatný způsob, jak zakončit svatební noc! Chceš říct, že se to všechno zběhlo, až když tě vyhodili bez zaplacení? Když se to tak vezme, skutečně mohli připadnout zrovna na tebe a na tvou křivdu, když se ohlíželi po pravděpodobném pachateli."

„Přísahám vám," dušoval se mladík, „že byl zlatník živ a zdráv, když jsem ho naposled viděl. K žádným hádkám ani rvačkám nedošlo, jen k té tahanici se mnou, jinak se smáli, pili a zpívali. O tom, co se pak stalo, nevím o nic víc než vy. Odešel jsem odtamtud – nemělo cenu tam zůstávat. Bratře, proboha, věřte mi! Nedotkl jsem se ani toho člověka, ani jeho peněz."

„V tom případě se to prokáže," řekl Cadfael pevně. „Tady jsi zatím v bezpečí a musíš se spolehnout na spravedlnost a na opata Radulfa, a vylíčit svůj příběh tak, jak jsi jej vypravoval mně, až se tě budou vyptávat. Slyšel jsi otce opata, zůstaneš dnes v noci tady v kostele, ale pokud se zítra rozumně dohodnou, budeš možná smět volně chodit po klášteře." Hochova

kůže byla na dotek studená a jeho tělo se nepřestávalo třást strachem a šokem. „Oswine," řekl Cadfael rázně, „dojdi mi do skladiště pro pár pokrývek a pak mi na ohřívadle svař další dobrou míru vína a pěkně ji okořeň. Ať se kluk trochu zahřeje."

Oswin, který obdivuhodně držel jazyk za zuby, zatímco očima hltal neznámého, horlivě odběhl za svými úkoly. Liliwin se za ním díval a pak se obrátil a neméně obezřele pozoroval Cadfaela. Nebylo divu, že teď nikomu moc nedůvěřoval.

„Neopustíte mě? Než mine noc, určitě budou zase nakukovat do dveří."

„Neopustím tě. Uklidni se."

S úsměškem si uvědomil, že v Liliwinově situaci je těžké se takovou radou řídit. Třeba po svařeném víně usne. Oswin se vrátil rozpálený spěchem a tím, jak se nakláněl nad ohřívadlem, a přinesl dvě silné hrubé přikrývky, do nichž se hoch vděčně zavinul. Kořeněný nápoj mu blahodárně klouzal do krku. Do vyhublé pohmožděné tváře se vrátilo trochu barvy.

„Běž do postele, chlapče," řekl Cadfael a vedl Oswina k nočnímu schodišti. „Už můžeš. Do rána mu to stačí. Pak uvidíme."

Bratr Oswin se s trochou úžasu ohlédl na zabalené tělo, které se téměř ztrácelo v prostorné lavici převora Roberta, a šeptem se zeptal: „Myslíte, že opravdu může být vrah?"

„Dítě," vzdychl Cadfael, „dokud nebudeme mít nějakou rozumnou zprávu o tom, co se u Waltera Aurifabera dnes večer stalo, budu pochybovat i o tom, zda vůbec k nějaké vraždě došlo. Byli dost opilí, mohli začít šermovat pěstmi, z pár nosů tekla červená, nějaký blázen mohl docela dobře vyvolat paniku a jiní blázni se toho rádi chopili. Běž do postele a počkej, uvidíš."

I já musím čekat a uvidím, pomyslel si, když se díval za Oswinem, jak poslušně stoupá po schodech. Je sice dobře nedůvěřovat okamžitému rozčilení, ale všichni z těch ukřičených žalobců opilí nebyli. A ve zlatníkově domě se určitě stalo něco nepředvídaného, co zprudka ukončilo oslavy Danielovy svatby. Co když byl Walter Aurifaber opravdu zabit? A jeho poklad vyloupen. Tím zbědovaným lidským uzlíčkem zabaleným v dekách, napolo opilým vínem, které do něj nalili, napolo spícím, ale pořád nastraženým děsem? Ale odvážil by se toho, i když v něm hlodala hořká křivda? A byl by to zvládl, i kdyby se odvážil? Jedno bylo jisté. Jestliže loupil, musel se narychlo zbavit lupu potmě, ve městě, které rozhodně nijak dobře neznal. V těch skrovných šatech, té prodřené komediantské parádě, bylo stěží místo na penci, kterou mu stará paní hodila, natož na obsah zlatníkovy truhly.

Přestože k lavici přistoupil tiše, pohmožděná víčka odkryla tmavomodré oči a ty se na něho upřely v okamžité hrůze.

„Neboj, to jsem já. Dnes v noci tě nikdo jiný rušit nebude. A jestli chceš vědět, jak se jmenuji, jsem Cadfael. A ty jsi Liliwin." Jméno podivně příhodné pro potulného herce, mladičkého, osamělého a chudého, a přece pyšného na to, jak umí své řemeslo kejklíře, akrobata, hadího muže, zpěváka, žongléra a tanečníka, který rozveseluje jiné, zatímco sám má k veselí pramálo důvodů. „Jak jsi starý, Liliwine?"

V polospánku a ve strachu podlehnout a usnout doopravdy vypadal ještě mladší, menšil se v děcko v povijanu, utěšeně růžovoučké, když byl nyní v bezpečí před zimou. Odpověď však sám neznal. Mohl jen svraštit světlé obočí a nadhodit: „Myslím, že je mi snad už dvacet. Možná i víc. Komedianti mě

možná schválně vydávali za mladšího – děti dostávají větší almužnu."

To bylo možné, a chlapec měl drobnou tělesnou stavbu, byl sporý a malý. Může mu být i dvaadvacet, ale jistě ne víc.

„Tak, Liliwine, jestli dokážeš usnout, spi, pomůže ti to a uleví, a potřebuješ to. Nemusíš hlídat, to obstarám já."

Cadfael se posadil do opatovy lavice a ošetřil svíce, aby na svého svěřence dobře viděl. V patách za mlčením přišlo ticho a konejšilo. Noc venku může být plná neklidu, avšak zde byla klenba kněžiště jako sepjaté ruce střežící ohrožený a křehký mír. Cadfael se podivil, když po delším tichu spatřil, jak zpod Liliwinových zavřených víček stékají dvě veliké slzy, pomalu kanou přes vyčnívající lícní kosti a padají na pokrývku.

„Co je? Co tě trápí?" Hoch se totiž kvůli sobě zatím jen třásl, přel a durdil, ale dosud neplakal.

„Má fidula – měl jsem ji s sebou v křoví, v plátěném vaku přes rameno. Když mě vyštvali, nevím, jak se to stalo, ale šňůra se zachytila o větev a ta mi ji strhla z ramene. Neodvážil jsem se zastavit a potmě ji hledat… A teď nemohu ven. Přišel jsem o ni!"

„V křoví na téhle straně mostu – za silnicí?" Tu bolest Cadfael chápal. „Ty ven nemůžeš, chlapče, zatím ne, to máš pravdu. Ale já ano. Půjdu ji hledat. Ti, kdo tě honili, určitě neodbočovali, jakmile tě měli na očích. Možná že tvá fidula bezpečně odpočívá mezi keři. Spi a netrap se. Na zoufalství je času dost. Na zoufalství," opakoval rázně, „je vždycky času dost. Pamatuj si to a neztrácej odvahu."

Podívalo se po něm jedno vyplašené modré oko. Zahlédl jeho lesk ve světle svíček, než se zase zavřelo. Nastalo ticho.

Cadfael se opřel v opatově lavici a smířil se s dlouhým čekáním. Před ranní se musí sebrat a odvést vetřelce na jiné, méně privilegované místo, jinak by převor Robert strnul urážkou. Do té doby ať hocha opatruje Bůh a jeho svatí. Člověk víc udělat nemůže.

Sotva první světlo úsvitu začalo ze tmy vytahovat barvy, vstal v tomto jasném májovém jitru ze svého lůžka zámečníkův učedník Griffin a šel nabrat vodu ze studny na zadním dvorku. Griffin vždycky vstával dřív než kdokoli jiný z obou domácností, které se dělily o dvůr, a obvykle míval rozdělaný oheň a všechno připraveno k denní práci, než přišel mistrův tovaryš z domova o dvě ulice dál. Zejména dnes považoval Griffin za samozřejmé, že ti, kdo se do pozdních hodin zdrželi na svatbě, nebudou v náladě vstát časně a jít za prací. Griffin sám na svatbu pozván nebyl, ačkoli mu paní Zuzana poslala po Rannildě talíř masa s chlebem, kousek koláče a lok řídkého piva, takže se najedl dosyta a nevinně zaspal všechen povyk, který nastal po půlnoci.

Griffinovi bylo třináct a byl potomek služky a potulného dráteníka. Byl urostlý, hezký, od přírody spokojený, měl šikovné ruce, ale byl to prosťáček. Zámečník Baldwin Peche se pyšnil svou dobrotou, že poskytl přístřeší takovému hlupáčkovi, ale pravda byla taková, že Griffin měl přes svou tupohlavost nadání učit se praktickým dovednostem, a živit ho se víc než vyplácelo.

Z hlubin se vynořilo veliké dřevěné vědro, staré dýhy opotřebované a zvenku i zevnitř odřené dlouhým používáním, a zalesklo se v prvním šikmém paprsku vycházejícího slunce.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Právo azylu*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.